

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDACTIA:

No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

ABONAMENT:

== Lei 10 Anual ==

ADMINISTRATIA:

No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

INSEMNAȚI DE RĂZBOIU 1918

Pajură însângerată

de Cesar Pruteanu

Batalionul II — ariergardă. Compania mea în Viștea de jos. Am tras la o casă din marginea satului. În curte se mai afla și un convoi de artilerie. După amiază, mi-am petrecut-o scriind două scrisori acasă, mai umblând prin sat după ale mâncării, scuturând cei doi meri din ogradă, iar acum într-o odăiță spoită frumos cu nasul vărât în vatra mare, pregătesc câte o cană cu ceai drept cină. Locotenentul meu, D-l Gh. Podoabă, avocat, la o meschioară luminată abia de un sfârâiac de lumânare fiind ca ofițer de poliție în sat umple două coale de hârtie cu un ordin searbăd...

Ceilați locuitori vremelnici, intră, es în vârful picioarelor svârliți care-n coace și-n colo după treburile.

Trăsura de ambulanță cu cele două căruțe ale ei cu medicamente a tras și ea în mijlocul curții, astfel că D-l Doctor e oaspetele nostru! Și nu mă 'ncumet să spun că-i un oaspe de seamă: un ofițer înalt, tare înalt, draguț, veșnic pe buze cu o glumă, poartă o pereche de mustați împrumutate poate de la împăratul Germaniei.

Intră ca o furtună:

— Bună seara... V'aduc vești noi...

— Ce știi?

— Ce ați auzit?

— Înaintăm...

— Cum?

— Zău? Nu mai spune?

Asta-i vorba D-lui Locot. Podoabă.

— Scurt! Înaintăm.

— Păi, suntem în retragere...

— Ce are aface... Înaintăm. Locot. Podoabă își întrerupe scrisul, eu mai să-mi vârs ceaiul de bucurie, Rădoi ordonanța, a rămas cu o ci mă în mâna stângă...

— Înaintăm D-lor...

— Nu se poate

Doctorul curmă gluma.

— Adică... înaintăm spre Brașov... îndărăt... tot o înaintare va să zică și asta.

Locotenentul bate-n masă supărat:

— Mulțumesc! Gluma-i de prost gust și-și rela scrisul ca și cum nimic nu s'ar fi întâmplat. Eu, desamăgit a uc ceaiul la masă, iar ordonanța mișcă cisma-n aer cu tristețe...

Doctorul:

— Faceți ceai? Bun! Eu beau ceai!... și-și trage o cană dinnainte și se țepede la grămăjoara de pesmeți cu gând de jaf.

Un ostaș din vânători ne aduce o veste și o poruncă:

— Trupele noastre au tras în cavaleriștii cari cercetează câmpul. Dinspre Olt într'adevăr s-aud salve repezi. Pe linia satului tropot apropiat de călăreți.

S'au oprit în dreptul casei.

Rădoi ghicește:

— Sunt din 4 Roșiori.

Un sergent înalt, cu mustața ca două caere se năpustește în odăiță:

— Am prins-10 nemți și un doctor...

Doctorul nostru sare ars:

— Și un doctor?

— Ce te sperii!... Nu-ți ia pâinea, îl înțepă de astă dată avocatul, și tustrei uitând de

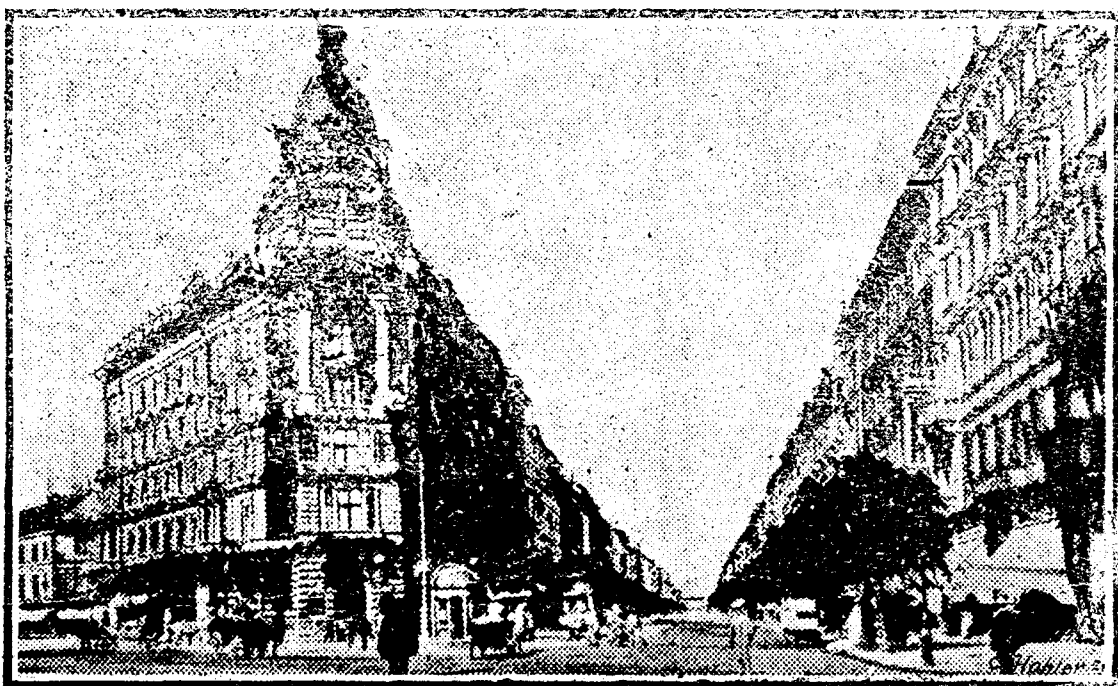
ceai trag în grabă ușa după ei... Rădoi a sfârșit cismuțiile și privește lacom la trei cani de ceai...

Miezul nopții!

Nu pot închide ochii de loc. Locotenentul s'a întins pe pat. Afară foesc felinare și-s făcute trei focuri năprasnice cu trei povești domoale. Artileriști se d la sfat cu infanteriștii noștri. Am auzit că de când au intrat ei în sat au pierit mai toate găinile ca de-o boală ascunsă și că lumea se-nchide seara mai de cu vreme. Stăpâna casei noastre, o săsoaică de vre-o 40 ani, cu fiică-sa numai de 18, dorm de teamă de ne-teamă într'un podeț cu fân.

Am eșit afară.

Tot aud șgomot neobișnuit. Presimt lucruri rele ce au să se întâmple și împușcăturile din departe îmi rup liniștea

Pe unde a călcat ostașul român: Vedere din Budapesta. Strada Andrassy.

inimii. De câteva zile ne re-tragem. Ținutul ăsta e un șes întins. Loc de apărare vom găsi în coamele de munți...

— Se pun caii: aud un strigăt de brigadier.

— De ce?

— Plecăm! Vin nemții.. Și se produce învălmășala. Numai artileristi înhamă caii și se pregătesc domol și nu iau seamă la grabă. Ba trei într'un ungher de șură mai chicotesc pe infundate:

— Dute înăuntru... s'a dus și ea...

— Ei și?

— Vezi ce-o să spună...

— 'Mda! și pleacă unul dintre ei.

Mă iau după el. Din tindă privesc în odăită. Doctorul și-a pus mantaua și-si caută de zor în buzunarele Locot. Podoabă neprețutul lui ciubuc. Locotenentul ascultă întâmplarea ciudată ce-o destăinu-este săsoaica, stăpâna casei... Fata ei, cu ochii în jos zice din când în când le! le! Apoi începe ea să povestească într'o nemțească limpede.

Pricep și eu de afară.

— Acum o săptămână... tot umbla după mine... mi-a făgăduit că mă ia de nevastă... N'am vrut... apoi m'am dat... și el acum pleacă... Și ochii ei îi joacă-n lacrimi. Recunoaște pasul greșit.

— Cine-i acela?

— Unul dela tunuri. Unul nalt cu mustața roșcovană.

— A! E de la artilerie? Hm! dela artilerie... nu m'amestec, nu pot face nimic și Locotenentul ridică-n sus două mâini desnădăjduite.

Cele două femei nu mai fac nici o rugăminte ci cu pas domol ca două călugărițe eșite dela spovedanie, scoboară scara. Artileristul cu pricina, o sbughește de lângă mine, trage fata la întuneric, și-o sue într'o căruță... Convoiul pleacă, ambulanța noastră de asemenea, doar doctorul nădușește sus căutându-și ciubucul.

— Da'lăsați-l la pustia...

— Nu se poate, e amintire din Florența.

— Vin nemții... trebuie să plecăm.

— La dracul! Unde mă ciubucul?

Locot. Podoabă și-a pierdut răbdarea și da bice cailor, doctorul alărgă după trăsura cătrănit iar prin față ca-n sbor trece căruța cu artileristul și nevasta lui!...

In urma noastră se leagă convoluirile rămase. Călăreți umblă forfota cu porunci noi. Dintr'o casă mai la vale comandantul nu știe cărui Rgt. se retrage și el. Lăminiți mai scilipesc pe la ochiuri de gemuri, și-n învălmășala plecării grabnice aud glasul săsoaicei din pridvor:

— Frida!... Friiida! Wo bist du? 1)

Cesar Pruteanu.
1919

1) Frida, Frida... unde ești?

Nopți de Toamnă

(Simfonic)

Nopți de toamnă

Nopți de veghe,

Nopți de albe crisanteme,

Nopți de toamnă

Nopți de farmec,

De lumână și blesteme.

Nopți de toamnă

Ceruri pale,

Ceruri reci de amelișt

Nopți de toamnă

Cânt de crivăș pe un lan,

Pustiu și trist.

Nopți de toamnă

Foi căzute, foi îndoliate, moarte

Nopți de toamnă!

Flori ce-și poartă 'n sbor petalele

departe

Nopți de toamnă!

Nopți albe... nopți magice, cu

lună

Nopți de toamnă!

Cu flori moarte... și cu dragoste

nebună

Nopți de toamnă!

Visuri vane — sbor de clipe 'n

zarea multă.

Nopți de toamnă!

Flori de dalbă... crisanteme —

și cucută..

Nopți de toamnă!

Nopți de veghe, de amor și de

vioare

Nopți de toamnă!

Nopți pierdute cu o poveste, cu o

cântare.

Henry V. Găbunea

1 Noembrie 1919.

VERSUL

Eu sunt ecoul vremilor profane

Neprihănit de-ureche omenească

Eu sunt cântarea lumilor ob-

ștească

Și-aruncă disprețu-mă ghiarelor

tirane.

Eu sunt cântarea vremilor

mărețe

A feței curioase spână în ramă

Cu spată grea și coiful de

aramă

Rădăni sfioase inimă să înghețe.

Eu sunt avântul mistic al săp-

turei

Sunt aurul din razele solare,

Eu mila sunt, avânt de alinare

A răzleșitei inimă a Naturii

La-al cărei sân e toată 'nchipu-

rea

Și basmele, și viața și avântul,

Din sânul cărei a eșit gândul

Și toate ce le 'ncapă plămăzirea.

Eu cânt credința vagă a ome-

nirii

Slăvind deopotrivă pe Zoroastru,

Pe Moise și pe Buddha și

martirii...

Și viața singuratecă, sihastru

O 'nchin lui Christ cel blând

Și 'nchin iubirii —

Nemărginirea cerului albastru.

Romeo Popovici

2 Mai 1919.

Căldura Țiganului

Intr'o iarnă visoroasă cam prin mlezul lui

Ghenar,

Un țigan la drum purcese cu trei șule pe-un

măgar

Și cu fiu-so din urmă alergând și plin de ger,

În costumul cel în care huzuria Adam în cer.

Degerându-i și ureche, (pân'și nasu-se'nroșise),

Căncepu de zor nevoe țigănașul să sughițe

Și să-l tragă zor nevoe pe tătâne-so de zor:

— Aoleo mânca-te-aș, teteo! sunt golul de tot,

zău, mor,

Că e frig, de crapă'n scorburi oul corbului!...

Ce mă?...

Cine știe — und'us cu gândul tatăsu îl întrebă

— Mi-e frig, tete, 'mi crapă pielea, mor mân-

cate-aș, aoleu!...

— Fii tu cloară nespălată, bată-mi-te-ar

Dumnezeu

Cu barosul!... Na cureaua, prinde-te pe la

milloc

Și-i vedea că se trăește printre noi și fără

foc!...

— Tete, zău. mânca-ți-ași barba, tu, în polcă,

cu rândeaua

Bine-o dacl! — Bată-l să-l bată, pune, danciu-

le, luleaua!

Uite dracul până unde a ajuns acum să-mi

ceard!...

Vrea cafea cu lapte, Doamne, ce mai pagubă

să peară!...

Da li-e cald, pe câtă vreme n'a mai zis nimica

dracul;

Danciu'n pumni sufla la aburi și'nghețase rău

săracul,

Până ce cu-cotul ghiță mal cecă pe lângă

despot:

„Ja-mă sub pulpană teteo!...

— De-te dracul că nu pot.

Uite traista puia de cloară, la-o'n spate!

și-o lud

Țigănașul în spinare până ce îl îngheță

Și suflarea'n piept și tat-so, cum gânda

cine-știe-ce,

Vede lat lângă cărare pe fecioru-s'o: „Ei, de!.

Ce să-i faci mame! Par focal

S'a îndușit auzi!

De acuma să-l la dracul,

De tești din cucuruz!

Și buhos sborît pe cale.

mergea fără de hăgar

Cătră târg pe drum țiganul

Cu trei șule pe-un măgar.

Romeo Popovici.

FLOAREA ALBAȘTRA

(Poem simbolic dramatic în 5 tablouri)

DE
MARELE DUCE CONST. CONSTANTINOVICI-ROMANOFF
(Fost Președintele Academiei de arte și științe din Petersburg)

Traducere în românește de
VASILE DEM. BRADUL

Membri ai „Societății Astronomice de France”
Student, Suceava-Bucovina

TABLOUL III

(Zi frumoasă cu sare)

Bjorn, Tom, Verner

(Castelanelul, contele Bjorn, și instrucțiunile bătrânului grădinar, Tom, la stropirea straturilor cu flori din parcul castelului).

BJORN: Bagă de seamă, Tom... (arătându-i florile din preajma mromântului) pe acestea, știi prea bine, să nu le atingi... nici măcar cu un fir de apă...

TOM. (Stropește, murmurând): Știu!... Dacă de douăzeci și doi de ani impliniși nu le-am stropit... apoi acum am să fac treaba aceasta?!... (Nedumerit; dând din umeri): Până astăzi nu mi-am putut închipui prin ce mijloace au putut ele să trăiască!...

BJORN. (Indiferent): Ai dreptate... Dar să nu te mai gândești la aceasta, căci poate să superi pe bunul Creator...

TOM. (Înălțând din umeri): Bine... dacă voiești astfel... Așa să fie!... (Oprindu-se o clipă).

(Bjorn începe să se plimbe prin parc, alene, cu înfățișarea unui om care are toate mulțumirile și care nu mai așteaptă nimic de la soartă. Apoi, din când în când, se oprește și se apleacă deasupra unor straturi cu flori).

TOM. (Aparte. Mirat): Ciudate flori!... Am îmbătrânit, dar așa ceva n'am mai văzut!... Auzi!... Să crească ele fără ca să primească măcar un fir de apă din mână vreunei ființe omenești!... (p. m.) Dar ce e mai curios, e că în fiecare an — la o anumită zi — răsare câte o floare nouă!... (p. m.) Am observat bine fenomenul acesta; până acum sunt (privind monumentul) douăzeci și două de flori pe lângă acest monument... Da, le-am numărat bine!... (Oprindu-se o clipă): Din ziua martirului Celesii — de anul trecut — și până acum o săptămână în urmă, — tot în același zi — când a răsărit a doua oară și două floare cu toată observația mea de grădinar bătrân, n'am zărit măcar un fir de bobocel, un început, care să-mi explice că se petrece ceva aci, că se va naște și în acest an o nouă floare. Nimic... dar absolut nimic, nu-mi dovedea aceasta... Cum se explică atunci această taină?!... (Incurcat) Încețază lucrul; Ai... poate că

domnița fusese vre-o sfântă și...

BJORN (către Tom care încetase lucrul; și părea gânditor): La ce te gândești atât de adânc, Tom?!... După cum îmi închipui, cred că trebuie să fie jărăși ceva... necugetabil...

(Ca trezit din visare, Tom,

dreaptă!... (apoi își făcu de lucru pe lângă un strat).

(Tom lese înaintea lui Verner și schimbă — în tăcere — câteva vorbe. Verner îi dă a înțelege că vrea să vorbească cu castelanelul Bjorn).

TOM. (Dând din umeri): Bine, numai dacă va accepta d-zeu contele...

(Tom se îndreaptă către Bjorn spunându-i — în tăcere — dorința vizitatorului).

BJORN. (Nepăsător, făcându-i semn): Bine, să poftescă...

(Tom se duce și deschide mica porțiță a paroului, lăsând pe Verner să intre. Acesta, îndreptându-se către contele, îl salută adânc, scoțându-și pălăria de pe cap. Tom își reia lucrul întrerupt).

(Verner sta sfios, neștiind cum

încetă; ducându-și mâinile la ochi și frecându-se.) Cum?

Visez, sau sună treaz?! Cine îmi vorbește?!

(Tom își încetează lucrul și uitându-se către ei, dă din umeri, murmurând).

VERNER. (Zăpăcit, de întorsătura lucrurilor): Eu... un pictor cu viștor și un visător. (Oprindu-se o clipă). Un cântător de stele și de lună... de mări albastre, de câmpii înverzite.

BJORN. (Privindu-l cu uimire și puțină mânie): Și cum? D-ta vii să ceri mâna fetei mele, a domniței? D-ta, un pictor, un poet, un cântător de stele și de lună?! (pauză mică; calmat.) Nu... aceasta nu se va întâmpla! (Tăindu-și vorba scurt): Dar de unde o cunoști? Unde ai întâlnit-o? Știe ea măcar că d-ta ești?!

VERNER. (Cu resemnare; mai înviorat): Știe, d-le contele; dar nu știe însă, că, plin de încrederea pe care mi-a dat-o tinerețea, am venit astăzi înaintea de... Vă rog, vă conjur, nu-i spuneți nimic! (p. m.) Poate că ră veți schimba ideea mai târziu... și atunci veți avea timp să-i spuneți.

(Bjorn, dând din umeri, rămâne câteva clipe tăcut; apoi ia de braț pe Verner și îl duce în fața monumentului soției sale, împrejmuit de flori).

BJORN. (Liniștit): Privește aceste flori ce par surășul unui raiu, nemai văzută în lumea noastră... (p. m.) Spune drept: nu e așa că n'ai mai văzut niciodată altele la fel?

(Verner rămase mut în contemplarea florilor: îi pierise graul).

VERNER. (Fascinat): Aveți dreptate, d-le contele. Nicăieri n'am văzut asemenea flori, și doar am pribegit mult, foarte mult prin lumea aceasta. (Aparte mirat:) Pentru ce oare domnița, scumpa mea, „floare” nu mi-a atras încă din vreme atenția asupra acestui rai? Oare ce a făcut-o ca să nu-mi destăinuiească această taină? Căci așa cred că ași putea-o numi (tare pe neașteptate) Taină.

BJORN. (Mulțumit): Da, tu nă; observă că ai zis bine. Abia acum recunosc în d-ta un om care știe să prețuiască un lucru... un fenomen ca acesta.

VERNER. (Înterupându-l): dumnezeiesc, nenatural!

BJORN. (Încântat; bătându-l pe umeri): Ei! Bravo! Ași îmi plac! (Oprindu-se o clipă): Dacă mai voiești ca să știi ceva asupra lor, e că nimeni nu le cunoaște în lumea aceasta. Cum a apărut prima floare, asta e taină pe care nici eu singur nu mi-o pot explica (p. m.) E foarte frumos să privești cum petalele lor, înainte de a se deschide, se înfășură ca niște turbane pe tulpina lor. Le îngrijesc — adică nu — le privesc cu patimă. Le iubesc tot atât de mult — poate chiar și mai mult —

PRIN PARC

*Petalele narcisii și-a îndiamantat
Cu roua care cade pe ei în inserare
Natura blândă doarme iar, doru-mi ne'ncetat
Răscolltor de patimi te cere cu'nfocare.*

*Uitat de toată lumea prin parc stingher
mă plimb
Și te aștept iubito când noaptea se coboară
Că-mi place în irăgirea când luna cu-al
său nimb
Pe fruntea ta de zână cunună desfășoară.*

*Și'n clarul ei majestic și de visare plin
Să ascultăm divinul imn de privighetoare
Și'n timp ce-o să ne'nbețe parfum de
floare fin
Ți-o spune de iubirea-mi în veci neperitoare.*

Constantin Magnificul.

mașinalicește își relua lucrul întrerupt):

TOM. (Incurcat): Mă gândeam... da... la...

BJORN. (Tăindu-i vorba): La ce spui că te gândeai?...

TOM. (Incurcat): La domnița dispărută... și florile acestea tainice... (ezitând): Oare n'o fi vre-o sfântă ea?!...

BJORN. (Incrementat): Ce spui, Tom?!... (cu compătimire, bătându-l pe umeri): Ce om fără minte ești!... Ți-am spus de atâtea ori, ca să nu te mai gândești la așa ceva...

TOM: Aveți dreptate!... așa... (Vine din spre bisericuța Verner, care se îndreaptă către porțița paroului).

(Bjorn și Tom — observându-l)

BJORN. (către Tom: Indiferent): Ia vezi, Tom, ce dorește tânărul... poate că a greșit, în-

să înceapă, cu toată hotărârea ce-l făcuse să vină).

BJORN. (Întâmpinării pe Verner): Mă rog, ce dorință te-a putut aduce aici, tinere necunoscut?...

VERNER. (Incurcat; cu ochii către Tom, pentru a nu afla acesta nimic din cele ce va spune contele): O dorință mare... foarte mare, d-le contele... care dăcă va fi spulberată, va răni dintr-o dată două inimi!...

BJORN. (Bănuitor; atinge brațul lui Verner, cu care se plimbă): Tinere necunoscut... ce voiești să spui prin aceste cuvinte?!...

VERNER. (Ezitănd): „Anume că... iubesc, din toată inima mea, pe domnița Lydia... Promit, prin jurământ, că o voi face fericită... BJORN. (Se oprește locului,

cât zici d-ta că iubești pe Lydia... N'am altă plăcere de cât să le privești, cum începe, la o zi anumită a fiecărui an, să răsară câte una — variindu-se astfel la înfățișare — lorile lor în strălucirea neasemuită a corolelor. Odată și odată se va zice despre ele, că s'a trans-portat rajul din cer, alai pe pământ.

(Verner rămâne încă mult de admirație).

VERNER. (Nedumerit.) Nu știu cum... dar îmi pare că sunteți și dv. (ezitând) o fire visătoare, în felul de a vă exprima atât de poetic.

BJORN: (Nepăsător; dând din umeri.) Nu știu... dar eu vorbesc ceea ce simț și pot observa. (După o clipă:) Privește: (arătându-i iarăși florile:) se află printre ele câte una albă, alta violetă, o alta purpurie una întrecută ca noaptea... alta curată ca roua dimineții; aproape toate culorile. În-să (scotând un slab suspin:) singura nuanță pe care D-zeu nu a creiat-o încă, e „albastrul desăvârșit”: „albastrul ceroso”! (p. m.)

eu vocea slabă:) Am dorința ca în ziua — sau mai bine zis: în anul — când se va creia printre aceste flori și această nuanță de culoare: „albastrul ceroso”, „flacăra albastră” să te reîntorci aici și atunci, fericit, îți voi da pe fiica mea... însă presimțesc — dar n'am altfel ce face, un jurământ tainic mă rog — că atunci totul va fi în zadar — atât pentru d-ta (emoționat; ezitând:) cât și pentru noi. (Duse o mână la ochi și-și șterse o lacrimă pe față).

VERNER. (Simțindu-și ochii umplându-se de lacrimi:) Multu-mesc! (Apoi fuge vijelios pe porțița pe unde venise, lăsând să-i cadă o batistă pe care n'o observă nimeni — la început).

BJORN. (Zdrobit se trânteste pe banca din fața monumentului.) Doamne, aj milă de noi!

TOM. (Lăsând să-i scape din mâini stropitoarea; cu capul gol și cu fața întoarsă către bisericuță:) Amin!

CORTINA

(Va urma)

tablourile IV și V

în lumina și aerul lor de sus, încât fără să-mi dau seama, încerc un nelămurit și curios sentiment de invidie. Dar amintindu-mi găurile adânci și multe săpate în ele de microbii setoși de aur, mă resemnez imediat și remarc cu acest prilej un tovarăș nou de călătorie: e un ungur cu mustați mari, prinsă într'un bandagiu solos spre a le da splendida formă kaiseriană, un ungur bolnav, după toate aparențele. Cu capul scos pe gura unei ferestre, începe să cânte în limba lui un cântec turanic care-l trezește din somn pe bu-nul meu tovarăș de călătorie. Și cântă mereu și supără întregul ținut cu cântecul lui.

Sub cerul măreț ca nicăiri, se întind deasupra Arieșului, în pantă repede, livezile verzi, cu pete galbene și albastre de flori nepretențioase. Pe un tâpșan ca de smarald șade o căsuță de lemn într'un cerc de floarea-soarelui și par'că doarme fericită de lumea pitonească și pacinică în care mâini de om au ridicat-o. Ajungem la Vadul-Marcului unde a stăpănit odinioară pretorul roman Marcius și unde s'a descoperit și un castru din vremea lui. Și aici, ca și în alte multe locuri din Ardealul nostru, se găsesc multe din urmele sfinte ale strămoșilor cari au sădit prin aceste singurătăți sămânța sănătoasă a neamului nostru.

Ceea ce predomină aici peste tot locul sunt nesfârșitele pajști de mătase verde pictată cu mii de flori variate, de marea maestră natură. Din când în când apar păduri dese și tinere de un verde brumat. Se vede sătucul Buru cu bisericuța-i veche de lemn, acoperită cu șindrilă. Arieșul curge pasionat, dar totuși, rece, ducând atâtea zvonuri și povești netălmăcite Mureșului potolit. Turme de oi albe și de vaci, suspendate pe câte un perete stâncos acoperit de aceeași iarbă abondantă și grasă. Masivi colțuroși ies la iveală din toate părțile ca niște paznici nebiruți ai cetății munților apuseni, întrebându-ne semeți: — „ce cătați pe aici mirmidonilor?”...

Câte-o țără și câte-o siluetă de păstor cu câinele ciobănesc alături, ca un bolovan alb gata să se prăvale asupra dușmanului. Măceși înfloriți pe stâncile de lângă linia îngustă de fer. Stâncile sunt fioroase, dar zămbetul florilor de măceș le reține par'că să nu se arunce asupra noastră. Alt sătuc ne iese în cale, se apropie de noi și ne primește cu surâsul multicolor al florei lui bogate. Casele de lemn par niște mumii în mijlocul acestei naturi tinere și răzătoare. Acoperișul lor de pae înegrit de ploa și de căldură, se tângue de să-

răcia pe care zadarnic vrea s'o învalue. Ici-colo câte un acoperiș de țiglă roșie își bate joc de sărmănele case de lemn vechi, învelite cu pae și coceni înegriți de vreme. Sub un masiv cenușiu se astern câteva holde etajate pe răzoare și oamenii lucrează acolo cu drag și cu voce bună, săraci, dar plini de sănătate. Sunt orele 12 și gara Sulcina ne oferă un dejun bun și estin. Tovarășul meu de drum, membru în marele sfat, subprefect și avocat din Câmpeni, îmi arată în stânga drumului faimosul copac al norocului: e un buchet enorm, verde-violet, cu nuanțe arămii, pe o tulpină groasă, ale cărui frunze nu se schimbă nici odată.

Totdeauna, iarna ca și vara, copacul rămâne același, frunza se înțește de sine dintr'o bogată sevă permanentă, păstrându-și neschimbata înfățișarea. E o minune a florei noastre, copacul acesta.

Numeroși botaniști cari au venit să-l studieze nu și-l pot încă explica și nu au reușit să-l multiplice. În toate găurile și pe clădirile publice de prin comune drapelul nostru falfăie mândru în lumina soarelui. Ușor se poate închipui bucuria locuitorilor din această regiune absolut românească, a marilor români cari sunt moții lui Avram Iancu, la vederea lui. Case izolate, împărăsiate pretutindeni, holde ca niște covoare întinse și semne că ne apropiem de un centru. Ajungem la Câmpeni care e un oraș desfător și o minunată stațiune climaterică. Sunt invitatul tovarășului meu de drum și n'am cuvinte să-i mulțumesc cum se cuvine pentru excelența ospitalitate ce mi-a dat.

M'am dus la biserică. Lume multă, și nespuse de cucernică. Obiceiuri locale interesante. Am vizitat casa d-lui prefect în care au fost găzduiți Suveranii în trecerea lor prin acest ținut. De la Câmpeni te simți atras spre Vidra lui Avram Iancu, spre Scărișoara și Lăpuș cu minunatele lor poziții, și spre Detunata, o altă minune a munților apuseni pe care însuși decedatul împărat al prăbușitei monarhii a ținut s'o vadă la 1852.

„Topchii” (moții) își iubesc cu patimă cetatea lor de munți. Au făcut din acest ținut sălbatec o grădina superbă în care și-au risipit chiburile lor sărace de cari nu s'ar despărți pentru nimic în lume. Coboară ei adesea „la țară”, adică pe câmpie, pentru făină, dar se întorc totdeauna de vreme în munții lor atât de dragi.

Dela Câmpeni la Abrud e cale scurtă și netedă, printr-o vale înăbușită de vegetație. Abrudul e la o atitudine de aproape 1000

Dela Turda la Abrud

(Insemnări)

În trenul de păpuși ce duce la Abrud. Lume puțină. Ferestre și uși cari au fost cândva. Băncile păstrează mici urme din luxul original: două fâșii de pluș incolor atârână la un capăt și un arc destins și desirat iese din pânza ruptă și murdară. Incolo lemn vechi și stricat. Aerul e abondent și, ca un fluid mângăios și plin de puteri vii, și se strecoară în sânge și te face să simți cu intensitate vagul vieții.

Tovarășul meu de drum, un colos, nemulțumit de scaunul de păpuși, reușește în fine să se echilibreze, întrebându-și și banca din fața lui. Cu o batistă mare legată în jurul gâtului desgolit, închide ochii resemnat și asudat. Are aerul că a mai călătorit cu trenul acesta minuscul care merge tiptil și sfios, ca o școlăriță cuminte. Poți urmări astfel aspectele câmpului verde, cu pete de lumină și de umbră, și toate efectele poliерemice ale zărei plină de munți apuseni. Paralel cu trenul curge albul șoselei mai albă ca zăpada și puțin mai încolo Arieșul aprig și rece care fuge mereu către Mureș, fără să pară de loc plictisit cu treaba asta.

Deasupra în văzduhul beat de soare, plutesc doi vulturi ca două spirite trufașe, făcând cercuri îmbinate, apropiindu-se și depărtându-se în același timp

ca pentru a-și pătrunde unele gânduri serioase. Dincolo de râu se înalță două piscuri acoperite de fagi deși. Ultimele bucăți de șes sunt pline de flori multicolore.

Mergem cu încetineală caldă. Ne apropiem de munți cu timiditate. Părăiașe limpezi și gureșe vin printre stânci capricioase și ca de mozaic, stânci pline de pietricele rotunde, ca niște făpturii din altă epocă, împietrite aci de mii și mii de ani, monștri ce devin amenințători prin mușenia și formele lor, vrând par'că să gătue Arieșul, iar pe noi să ne spulbere. În dreapta apare un zid lung ce stă să se prăvale. În stânga e râpa accidentată a Arieșului și mai jos sau undeva pe deasupra stâncilor mohorâte, se strecoară șoseaua albă ca varul, asemenea unui șarpe, ținându-se mereu de trenul în care tovarășul meu de drum doarme titanice, iar eu înregistrez cu ochii, ca o mașină, tot ce trece prin raza lor.

Mergem groznic de încet și ocolim nesfîcet, în toate direcțiile. Defileul e foarte strîmt. Înaintăm printre două ziduri înalte ce se apropie tot mai mult unul de altul și se înalță tot mai aproape de cer, acolo în fund unde par'că se împreună. Sunt atât de verzi, atât de singure și de fericite în gloria lor firească, în bogăția lor naturală,

m. și are cea mai desăvârșită școală de fete, cu un muzeu extraordinar de bogat și de interesant, care merită să fie văzut și copiat, mai ales de normalști. Nemaî găsind altceva la Abrud, m'am dus să vizitez Roșia auriferă. Pentru acest lucru mi s'a spus că am nevoie de *Hivalales engedely*, adică de o autorizație dela niște unguri, autorizație pe care am primit-o cu un sentiment de rușine și de indignare nespusă.

După o oră de mers prin pădure, am ajuns la trenul electric care tocmai pleca spre cafacombe. Am mers cu trenul acesta prin pădurea vreo 20 de minute. Văia pădurea de șgomotul roților lui, supărată parcă de această profanare modernă. Jos în adânc se întrezăreau paraele galbene cari spală aurul în stampurile primitive de jernm ale micilor proprietari ce pierd 50 la sută din aur. Deasupra galeriei principale stă Roșia cu cele 7 biserici ale familiei Gritta care a stăpânit aici odinioară și a zidit multe alte așezăminte cari îi leagă numele pe veci de regiunea asta bogată. Gritta a jucat un rol de seamă la 1848 din care cauză i s'a confiscat moșia auriferă la 1849.

Urmașul lui, actualul polițai dela Alba-Iulia, intenționează să ceară revizuirea vechiului proces politic care l-a sărăcit familial.

Am cutreerat în tovărășia d-lui inginer Popescu, un specialist, abil și neobosit, câțiva chilometri pe sub pământ, urcând și coborând etajele, admirând stalactitele și stalactitele peretilor stâncoși, vinele aurite și munca prea periculoasă și ingrătă a bășilor și ascultând atâtea și atâtea lucruri nespuse de interesante pentru care regret că nu am loc aici. Am văzut și urmele băii săpate de romani cari au scos mult aur de aici cu procedee empirice.

După vreo 3 ore am ieșit din acest infern interesant în care *aura sacra fames* aruncă atâtea vieți omenești, și împreună cu 20 de vagonete de piatră auriferă, am ajuns la „mălăcrac”, niște monștri cu făclile de metal solid, care sfarmă pietrele mari în bucățele bune pentru piatră. Am coborât apoi la steam-puri să văd opera lor. Pietrele sfarmate la „mălăcrac” intră în numeroase pluș și ciocane mari de fier cad în 5 timpi pulverizându-se, într'un zgomot surd și enervant.

Apa care scapă din turbina dăătoare de energie, vine de spală nisipul ieșit din piatră și aurul se alege pe table de aramă argintie agregându-se cu mercur, în timp ce nisipul îngre-

Către Pace!

Slăvită fii de de-apurarea zeiță
Spre care întins-am mâna însângerată!
Căci singura în sufletele noastre
Eral nădejdea sfântă și curată
Când groaznicul măcel ca o urgie
Cuprinse tot pământul dintr'odată
Tu rămăseseși singura făclie
În noaptea ce cădea întunecată.

Coboară azi cu darurile tale
Peste pământul saturat de sânge:
Destul a fost pe-aci atâtea jale
Că cine-a plâns nici nu mai poate plânge,
Și-am simțit destul a morții coasă
În fiecare clipă cum ne cere
Și ne cânta 'n urechi, pornit din iaduri
Doar gemete de groază și durere.

Slăvită fii deapurarea zeiță
Și'n lumea noastră astăzi te coboară
Sub aripele bunătății tale
Ascunde toate câte ne'nșioară
Și fă să cânte păsările-n triluri
Și pomii toți în flori să se imbrace,
Iar soarele aprins să ne vestească
Că pe pământ din nou acum e pace.

Și să pornească iar semănătorii
Mai veseli pe ogoarele uitate
Svârlind sămânța binecuvântată
Pe brazdele cu sânge amestecate,
Și'n tot cuprinsul firei să răsunе
Ca'n alte vremuri azi cântarea muncii,
Iar grâul să răsară tot mai mare
Eroilor să le hrănească pruncii.

Coboară azi din cerul tău zeiță
Căci doar pe tine acuma te mai cheamă
Acei cari au învins știind să moară
Și au murit luptând fără de teamă,
Acel ce-s morți de mult, părinții noștri
Ce nu aveau odihnă'l odihnește.....

Coboară azi din cerul tău zeiță
Căci visul nostru astăzi se împlinește.

I. Const. Perletzeanu

șând apa legănată mereu, se scurge în jos trecând prin alte trei site complicate unde se alege și restul de firă subțiri de aur scăpate de aici.

Producția actuală dela Roșia nu acopere cheltuielile. Se spune că bășii continuă să-și însușească florile de aur. Se poate, dar sunt prost plătiți și apoi aurul e blestemat, pierde sufletul omeneșc, mai ales când o-mul n'are ce mânca.

MAREA...

Marea mea, iubită mare,
Frate ești cu cer, și zare,
Și cu mine călător,
Legănat pe val de dor,
De departe viu la tine,
Să te văd și să-ți ascult,
Fremătări de valuri line,
Care mi restrâng în mine
Nesfârșit a lor tumult.
Și cu dor ochii mei căd,
'Ntruch'pări de vis, din val,
Ca din zarea depărtată,
Să s-apropie de mal...

Rând pe rând, răsar din
larguri,
Când corăbii, când castele,
Dar nu-i urmă de catarguri,
Ci sunt valurile-și grele...
Ce d'n goana lor nebună,
Și albastru clar eteric,
'Ncoarcă 'n sufleteu-mi să
pund,
Umbra unui vis chimeric.
Dând viață de-o clipită
Unei lumi care nu este,
Și când tu esti adormită,
Eu să 'ți ies câte-o poveste.

Angella Navorello

Noemb. 1919.

12

S-au stins luminile 'n oras
Și umbrele recad încete
Pe turlete, ce 'n întuneric
Răsar ca sumbre siluete.

S-au stins luminile...
un clopot,
Cu glas profund, greoi, de-
aramă,
Prelung și rar, de miezul
noptii,
În pacea sfârșit'a prins să
geamă.

S-au stins luminile...
și singur
Mai stau de veghe, așteptând
Ca flacăra ce-mi arde 'n suflet
S'adoarmă, stinsă, mai
curând.

Victor Dimitriu.

CLIPÉ TRĂITE

— PĂȚANIE ADEVARATA —

Marti, 29 Ianuarie 1919 e o zi de tristă amintire pentru mine. Atunci am trăit clipele cele mai zguduitoare din viața mea.

Regimentul 10 Putna de sub conducerea bravului subcolonel Dăniță urmărea bandele ungurești din frontul dela Ciucea (Ardeal), în a cărei mijlocită apropiere e și comuna mea Sebeșul-mare. În dimineața zilei numite am plecat din Huedin spre satul meu cu trăsura în societatea ofițerilor ardeleni Epureanu și Mețianu, membri ai secției „Dejta”, cari voeau să facă spionaj în părțile acelea în interesul armatei române.

În drum dealungul văi Crișului-repede, am dat explicații numiților despre decursul luptelor din zilele precedente, arătându-le terenul cu cotiturile mai importante unde s'a desfășurat războiul. În dreapta, coline acoperite cu păduri de gorun, dera stânga, linia ferată, Crișul-repede, apoi dealurile înălțuite departe în spre mijază-zi unde în fund trona majestatic vârful „Vlădesei” îmbrobodit cu zăpadă. Deodată ne apare vestita cetate cu zidurile învechite dela Bologa, în a cărei apropiere era cartierul vice-colonelului Dăniță. Ajunși acolo am prezentat pe d-nii ofițeri d-ului vice-colonel; s'au legitimat și am mers mai departe spre Pociu unde ni s'a asociat și gardistul Ioan Brudașca din Sebeșul-mare. Trecând din Pociu spre Sebeș, prin Baja de granit ne-am întâlnit cu eroul zilei d. căpitan Manolescu, care ne-a spus că Sebeșul e curățit de săcui.

Trecând apoi pe lângă diferite posturi, cari cunoscându-mă ne-au lăsat să trecem mai departe peste transeele române, am ajuns pe un platou (acoperit cu tufisuri și moșnoaie) de-asupra comunei Sebeșul-mare, numit „Podu”, de unde se deschide în spre mijază-zi o privelește admirabilă dealungul râului sburdalnic de munte „Drăganul”, iar în spre apus spre Ciucea se vedeau dealurile pe cari erau postate ungurii. La marginea platoului sus e biserica de lemn cu oimțirul, jos sub platou casa și curtea parohială. Am mers cu grijă privind în toate părțile pe lângă oimțir scoborându-ne în grădina parohială. Ajungând în curte înaintea de a merge în casă să văd de vastarea făcută de săcui am mers cu d. Epureanu spre

grajd să văd de mizerie mai lăsat ungurii ceva vite; pe când gardistul I. Brudașca și cu d. Mețianu au mers direct pe ușile sparte în casă. N'am apucat să deschid bine ușa grajdului, când din spre Ciucea am auzit hurducând în fuga cailor o trăsură; peste pâlani

fug la deal prin măștina de jvară spre frontul român. Glesnele gândea că mi s'a tăc, inima îmi bătea la nebunie, pieptul îmi svăcnea puternic. Mă vedeam prins, schingiuit și măcelărit ca plutonjerul de la noi Ioan Bure și ca sârmanul învățator Gheorghe Tamas din Poeni.

Îmi făceam reproșuri că n'am ascultat de soția mea, care m'a făcut atent să nu mă expun și să nu viu în nemijlo-

epate și cu un scaun la mână. Din nou aud la spate, prindem pușcă-l. Gardistul pune scaunul jos, ia pușca la mână tindește. Strig la el, știu că e român, îi fac semn nu pușcă, vine la mine. Prima nădejde de a scăpa să nu fiu măcelărit. Răsufliu mai ușor pentru întâia dată mă uit înapoi. Bărbați cu pari în mână, femei, copii, gardiști fugeau după mine. Gardistul meu strigă să nu puște. „E domnul părinte!” Consternație generală! Adică nu erau ungurii. Eram săteji și gardiști din sat. Unii nu știau că am venit acasă, alții cari au știut au crezut că venind eu acasă cu ofițeri mulți, în casa puște a fost ascuns un spion ungar și văzându-l a cercat să fugă necunoscându-mă cum eram desbrăcat și cu capul gol. Bucuria a fost de nedescris că nu s'a întâmplat o nenorocire. M'am pus jos pe un moșuroiu răsufliând din greu. Un țaran mi-a pus o căciulă pe cap să nu mă răcesc, că eram puțin de apă, altul m'a adus apoi ulterior din grădina hainele și căciula.

Am lăsat să-mi aducă băețul (de 3 ani) de prin sat, care a fost rămas în front doghizat în haine țărănești și purtat pe la casele oamenilor. O am luat spre Poeni. Un foc viu de artilerie s'a fost început de ambele părți. Văzduhul bubuia, vedeam cum să sparge șrapnelele în aer, vedeam și auzeam șuerând pe deasupra capetelor noastre granatele ce veneau dela români spre frontul unguresc și vice-versa. Eram între fronturi.

În Poeni am așteptat până mi-au adus copilul. Copila de 9 luni nu am putut-o mântui, mai târziu a căzut jertfă. Am plecat din Poeni prin ploala de gloanțe la Bologa unde la canton m'au prezentat la general francez Pathé, care m'a întrebat despre atrocitățile săvârșite de ungurii la Sebeș și m'a netezit băețul care plângea rămânând singur în căruță. În vremea aceasta armata română la comanda d-ului general Pathé s'a retras posturile înaintate la linia demarcațională. Ungurii au intrat din nou în comună unde n'am putut să mă mai reintore până la marea ofensivă din 16 Aprilie a. c.

Impresia zilei mi-a rămas neștearsă. Și acum mă visez de ulțe ori că mă urmăresc ungurii, ne putându-mă liniști numai după ce mă trezesc la faptica realitate.

Aurel Munteanu,
deputat

București, 30 Nombrie 1919.

ATUNCI ȘI ACUM

Acum 6 luni am zis unei frumoase îndurerate:

— „Privește, frumoasă prietenă, cum râde în soare terasa casei tale plină de flori!”

Privește ce aer de sărbătoare are salonașul tău cocheta, cum strălucesc bibelourile gingașe de pe etajere, cum dansează libelulele pe afară printre glicinele înflorite!

Ascultă ce vesel tictac are pendula din perete — ca bătaia inimii unei îndrăgostite. — ascultă cum ciripesc păsărelele în grădina și cum murmură apa din micul havuz!

Oh! draga mea, cât de palidă ești tu în mijlocul atâtator farmece și lumini purpurii, câtă durere e pe buzele tale atât de frumos arcuite și cât înghet e în privirile tale turburătoare!

— Cum? Ești înghetată, frumoasa mea prietenă, în această superbă zi de vară?..

Ah! Am înțeles!. A pierit iubirea!

După 6 luni te revăd. E în toiul iernii.

Privește cum dansează afară fulgii de zăpadă, privește-ți

cum se grămădesc în troenji de-afulungul străzii și cum geme crivățul în ramurile defrunzite ale copacilor!

Câtă jale e în parcul pustiu lipsit de farmecul florilor!

Privește câtă tristete e pe terasa casei tale, unde glicinele întind brate lungi și negre de frigul care le-a ucis!

Cât e de frig aci, în salonașul tău cocheta!

Ce-a fost ciudățenia asta din partea ta, frumoasă prietenă să mă primești aci?

Nu vezi cât de rece pătrunde lumina prin geam, nu vezi că mobilele au parcă pe ele un strat de brumă și că oglinzile au reflexuri scânteietoare de ghiță?

Dar... te privesc mai cu atenție, și rămân uimit.

Cât ești de frumoasă în rochia bleu-păle, cât de roșii sunt buzele tale, cum îți strălucesc ochii leonini, cum râde totul în jurul chipului tău!

Ce plină de viață ești în această zi friguroasă de iarnă!

Ah! înțeleg!. S'a reintors iubirea!

Const. Nutzescu

se vedeau puștile și chipurile ungurești a soldaților din trăsura. Trăsura s'a oprit brusc în colțul uliței în nemijlocita apropiere a caselor parohiale. Aud niște vecine cari — bag seamă — m'au fost văzută scoborând prin grădina strigând desperat „fugiți!” „fugiți!” Indată am raționat că, săcuii dela observator, m'au văzută venind spre casa parohială și au trimis o patrulă în fuga cailor să mă prindă. Bătaia inimii mi-a încetat, sângele mi s'a sult la cap. În suprema desperare o luăm la fugă cu ofițerul numit, care încotro. În grădina văzând, că bunda îmi face piedecă de a fugi și de a sări prielazurile, mă desbrac, mi se desbracă și rocul, ba, îmi care și căciula. O iau prin părâu pe sub gară,

cita apropiere a frontului. La spatele meu era sgomot asurzitor. Auzeam strigând: Stai, Megally, Prindeți-l. Impușcați-l. Eu însă fugiam fără să privesc înapoi, fugiam ca un nebulon cu singura nădejde să fiu impușcat, numai să nu cad viu în mâinile ucigașilor. Eram pe platou. Aud o descărcătură de pușcă, glonțul văjăie peste cap. Nu m'au nimerit, eram desperat. Iară, mă vedeam prins, dar fugeam în nădejdea să mă impuște. Mă temeam să nu fiu cumva numai rănit că ne putând fugi să cad de viu în mâinile lor. Ca la 600 pași pe o aridăcătură de după tufisuri erau primole posturi române.

De odată înaintea mea la mică depărtare ese din tufis un gardist român cu pușca în

Era un cântec...

Era un cântec, mamă, ce mi-l cântai de mult
Și mă culcai în brațe cuminte să te-ascult....
Spunea în el de-o floare, de-un fir de busuioc,
Și de-o iubire tristă și fără de noroc.

Mai cântă-mi-l măicuță în juru-mi toate plâng
Și'n iuima-mi pustie durerile se strâng
Și nu știu de ce-s astfel, de ce mă înfior
De pasărea ce trece prin aer, blând, ușor.

De ce mă tem de vântul ce zboară'n depărtări
Cu aripa încărcată de doruri și cântări;
De ce mă tem de șoapta isvorului din crâng....
In umbra lui de zile întregi m'ascund să plâng.

M'a prins așa de-odată, un dor cumplit, nebun,
De-aș încerca măicuță, eu n'aș putea să-l spun....
Aș vrea să sbor departe, departe sus spre cer
Și să mă'mbăt întreagă de sfântul lui mister.

Să simt seninul lui, că-mi picură pe pleoape,
De sufletu-mi să-l simt aproape, mai aproape.
Și in cuprinsul lui de-azur și vecinicie,
De-apururi să-mi înnece viața mea pustie.

Era o noapte blândă; potop raze-argintii
Cădeau strălucitoare din sfintele țării
Din stavă, printre stele, purtându-și dorul ei,
Cu'n zâmbet una mândră împraștia scântei.

Prin crânguri cu isvoare cântau privighetori
Și sub văpaia albă visau ape și flori.
Din când în când din ceruri, cădea câte o stea
Și'n zarea infinită pe veci apoi pierca.

Dar iată că de-dată, de sus, din cer senin,
S'aude-un glas măicuță mai blând ca un suspin.
— „Deșteaptă-te și vino!.. de atât amar pustiu
Te-aștept să-mi fi IUBITĂ și eu IUBIT să-ți jiu.

„Deșteaptă-te și vino în cerul meu senin...
Aici nu sunt nici lacrimi, nici moarte și nici chin
Aicea nu cunoaștem Sfârșit nici Inceput,
Aicea din Lumină tot, toate s'au născut.

„De veacuri mii, într'una, sunt visul tuturor,
Sunt gândul care zboară, nemărginitul dor,
Dorința făurită în nopțile pustii
De cei cari mă chiamă din albe vecinicii.

„Deșteaptă-te și vino în cerul meu senin...
Aici nu sunt nici lacrimi, nici moarte și nici chin!“
Apoi ca un luceafăr se stinse sus pe cer,
— O taină luminoasă... un nepătruns mister.

De-atunci pe nesimțite, măicuța mea, ușor,
Ca crinul fără soare, mă simt încet cum mor,
Mă chinue dorința să-l am coalea mereu
Și'un glas par'că-mi tot strigă: „Să vii, te-aștept,
sunt eu!“

Mi-e dor de el măicuță, aici tot e pustiu!
De nu-i el lângă mine, eu cum pot să mai fiu.
Mi-e teamă de mormântul ce-așteaptă gol, deschis,
Ca'n el de veci să'ngroape, de veci, frumosu-mi vis.

Mai cântă-mi blând măicuță, tot ca atunci, de mult
Când m'adormeam pe brațe, cuminte să te ascult,
E mult, e mult măicuță, de atunci până acum
Și câte au fost svârlite ca frunzele în drum.

Decembrie, 1919.

LUCIA T. IOAN

O scrisoare

Jurnalul *Universul* scrisese
nu de mult: „Sergentul Frun-
ză Ioan, mori pentru patrie în
ziua de 8 Februarie 1917, în
luptele dela Oituz...“

...Așa i se vestise și Profirei,
— soția lui. Sărmana femeie!
Când a auzit, o clipă rămase
ca încremenită — nuri venea
a crede. — apoi deodată is-
bucni într'un hohot de plâns
nestăpănit. Și l'a bociț diu a-
cea zi nopți de-arându, fără
somm, — frântă de durere..

Dar într'o zi, se simți alt-
fel... Părea schimbată... Par'că
se împesise... O liniște neo-
bișnuită îi cuprinsese tot sufle-
tul dintr'odată. Nu mai era
măhnită; nu mai plângea. Pă-
rea că nu mai simte nici o
durere și că se mângăiasă. Li-
niștită se îndreptă spre lada ei
de zestre și-o deschise. Scoase
din ea cu grijă: încălțările cele
noi, tulpănel și rochia cu
care fusese îmbrăcată în ziua
cununiei sale. Apoi începu să
se gătească. Iși puse cerceii în
urechi, mărgelele la gât, așa
ca'n ziua când fusese mireasă.
Se uită un răstimp în oglindă
și se minună... Și se simți
frumoasă pentru dansa, gătită
de dragul celui mort. Apoi
deschise ușa odăiei și eși în o-
gradă; o străbătu. Ajunse la
poartă — o deschise și eși în
drum. Apoi — ea și cum ar fi
avut un scop bine hotărât — o
porni prin mijlocul drumului
la vale. Nu se uită nici în
dreapta, nici în stânga. Tinea
drumul drept, fruntea sus, o-
chii tot înainte. Un zâmbet îi
lumina privirea, o jumină de
extaz îi învălăia toată fața. Pă-
rea una din acele mistice crea-
turi care purced în adorarea
unei plăsmuirii din religie.

Și cum mergea așa — deo-
dată întinse brațul ca și cum
ar fi vroit să apuce ceva. Ră-
masă cu el întins, apoi — fără
nici o lacrimă, — împăcată cu
sine — și dulce ca și cum l'ar
fi legănat la sân, începu a
canta :

Foaie verde, fl. mohor —
Măi-măi, măi-măi,
Măi Ioane vândător,
Unde ți-a fost dat să mori...
Măi-măi...
La munții Carpaților,
Măi-măi, măi-măi,
In bătaia gloanțelor,
La munții Carpaților!
Măi-măi.

Măi Ioane, cin'te-a scaldat?
Măi-măi, măi-măi...

Și singură răspundea :

Apele când s'au vărsat,
Ploile când au plouat,
Măi-măi.

Măi Ioane, cin'te-a 'ngropat?
Măi-măi, măi-măi...
Frunzele când au picat,
Codrul când s'a scuturat,
Măi-măi.

Innebunise biata femeie!...

Dimiștru V. Gr. Cruceanu
Student și Invățător
Adâncata-Dorohoi.

DIN PALATUL POȘTEI

S. T. P.

Săți marț cu stâlpi gigantiți
Duduș cu „ronge“ pe buze...
Ghichée, coridoare și mândre
anuluzo.

Un cap, ce se zărește:

— Dintr'o fereastră mică —

Și un — picior de damă —

Viziune ce furnică.

O atmosferă caldă

Duduș... calorifer

Cuvinte îmbătătoare

Și tragicul... (ma chère)

...Un nea lstrat care

In lupta pentru Ardeaz

Fu (colonel cu stele ??)

Dar fără ideal —

Și răs de picuțică

Parfum de L'origan

O voce cristalină

Cu tip „Urangutan“...

Flirt, colțuri nebuloase,

Ochii — cearcăne de un col —

Duduș ce spun nervoase:

„Ahl Domle nu mai pot!“...

Un tăcânit — de mersă —

Agasant — bizar;

Recomandate, timbre

Și oameni de... bazar —

O atmosferă — caldă —

Duduș... calorifer

Cuvinte îmbătătoare

Și tragicul (ma chère).

Henry V. Găbunea.

CATREN

Cogătarăa unui elev de liceu bolșevic

Decât aproape-un an de zlie
Să mă munceso cu Catilina
Prefer să mă munceso o noapte
Sau doar cu Cati, sau cu Lina.

Mersibocu

Se curăță, or nu ?

SNOAVA

Un sătean de pe-o moșie, om dealmintrelea cu stare,
In grădina lui avea un păr mic cu fructe rare.
Când s'au copt, alege el două pere mari, frumoase,
Ale care le-a avut mai grele și mai zemoase
Și c'un băeșuș al lui drept la curte le-a pornit
Ca boierului în mână să i le dea negreșit.
Boieru, primind ploconu, pentru el una oprește,
Din care ncepând să maște, minunată o găsește,
Iar cea-l'altă o și dă s'o mănânce băeșușu.
Mittitelul de la brâu scoate iute cufițășu,

Para 'și curăță și 'mbucă fără de poftelă multă.

— Băeșuș — zice boieru — tu la mine ici ascultă,
Para se mănâncă așa, nu se curăță, drăguță,
Fir-ar perele de geaba, cinci parale o căruță;
Măru însă, un leu unu, tot îl cureți mai 'nainte;
Asta, băeșele dragă, de la mine s'o fii minte.

— Știu cucoane, sărut mâna, dar să vezi ce s'a ntmplat:
Eu venind încoace fuga, una 'n balegă-am scăpat
Și fiind c'am șters-o bine, nu știam care să fie,
A de-o mâncași dumneata, or a de mi-ai dat-o mie ?

Victor Bilculescu

Correspondența Redacției

C. M. Theodorescu. Dacă ați revedea-o cu atenție, singur ați vedea că nu merge.

Gacovsky. „Antichitate“ se va publica.

Brunepșere. Nu e nimic de zis, dar tema aceasta a fost atât de mult tratată, că nu mai poate prezenta interes.

Dorecanta. Sub alt pseudonim, ne-ați trimis altă dată lucrări mai drăguțe, din cari încă mai avem de publicat.

I. Moscovici, Galați. N-are măsură și ideia, foarte patriotică în fond, a fost prea mult explozată.

I. Marcu, Galați. Poate jocurile, dar versurile nu.

Mayer Zilberman, Galați. Concursul pentru premii începe cu numărul de față, adică începutul seriei VII.

S. Hort, Giurgiu. După cum înși-vă puteți vedea, în zilnic e imposibil, dacă voii în literar, dați-ne deslegare și bucuros. Cât privește pretenția în privința „Imnului morței“, e greu să reținem ceea ce s'a publicat cu zece de ani în urmă. Credem că ar fi mai bine ca autorul adevărat să tragă la răspundere.

Chivu, Voșcana. S'au cântat așa de mult, că nu mai prezintă interes.

Către deslegători

Pentru ca pe cititorii noștri să-i intereseze și mai mult jocurile distractive ce le publicăm în fiecare număr, îi înștiințăm că am hotărât, cu începere de la numărul viitor, să oferim deslegătorilor trei premii.

Prin urmare, cine va deslega din cele 192 jocuri publicate în cursul unui an, 150 de jocuri, va avea dreptul la

PREMIUL I

care constă dintr'un abonament pe un an la „Universul“ zilnic, „Universul Literar“ și „Veselia“.

AL II-lea PREMIU

constând dintr'un abonament pe un an la „Universul“ zilnic, se va atribui deslegătorului a 100 jocuri.

PREMIUL al III-lea

adică un abonament pe un an la „Universul Literar“, va reveni concurentului care va deslega 80 de jocuri.

Și acum, cititorii noștri au cuvântul.

Jocuri distractive

1. JOC IN PUNCTE

de Iscalded.

11	12	13	14	15
■	■	■	■	■
■	■	■	■	■
■	■	■	■	■
1	3	5	7	9
■	■	■	■	■
2	4	6	8	10
■	■	■	■	■
■	■	■	■	■
■	■	■	■	■
16	17	18	19	20

- 1-10 Poet
- 1-16 oraș în Europa
- 3-17 centru industrial
- 5-18 scriitor rom.
- 7-19 mitropolit
- 9-20 domn Moldovean
- 2-11 oraș
- 4-12 la cal
- 6-13 în chimie
- 8-14 în pustiu
- 10-15 nume

2. JOC IN LINII

de Marincu Estate.

Din aceste 19 linii trase să se șteargă 5 în așa fel ca să rămână zece.

